

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

МАТЕРІАЛИ
XXV МІЖНАРОДНОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО
ФОРУМУ

**ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РОЗВИТКУ
АГРОПРОМИСЛОВОГО
КОМПЛЕКСУ**

02–04 жовтня 2024 року

Дубляни 2024

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Василь ЛОПУШНЯК – голова, професор, в.о. ректора Львівського НУП

Віталій БОЯРЧУК – заступник голови, професор, проректор ЛНУП

Оксана ЧЕРЕЧОН – відповідальний секретар форуму, доцент ЛНУП

ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ:

К. КОВАЛЬЧИК – ректор Природничого університету в Любліні (Польща);

Х. БЕЛОЄВ – ректор Русенського університету «Ангел Кинчев» (Болгарія);

І. ЖУХОВСЬКИЙ – ректор Міжнародної академії прикладних наук у Ломжі (Польща)

А. БОРУСЕВИЧ – проректор з навчальної роботи Міжнародної академії прикладних наук у Ломжі (Польща)

А. ЦЕЛМС – декан екологічно-будівельного факультету, професор Латвійського університету природничих наук і технологій;

Е. ВОЛЯНІН-ЯРОШ – заступник директора Інституту економіки і управління Державного техніко-економічного університету в Ярославі (Польща);

Е. ШИМАНСЬКА – професор Варшавського університету природничих наук (Польща);

Г. СЛЮСАЖ – професор Жешувського університету (Польща);

Г. ЛПІНСЬКА – заступник декана факультету агробіоінженерії Люблінського природничого університету (Польща);

А. НОВАЦЬКА – проректор з науки та розвитку Мазовецького державного університету в Плоцьку (Польща);

А. ТРЕТЯК – член-кореспондент НААН України, професор Білоцерківського НАУ;

О. ГОРАШ – професор Подільського державного університету;

Н. СТОЙКО – головний учений секретар Львівського НУП;

С. КОВАЛИШИН – декан факультету механіки, енергетики та інформаційних технологій Львівського НУП;

А. МАЗУРАК – декан факультету будівництва та архітектури Львівського НУП;

В. КОВАЛІВ – декан факультету управління, економіки та права Львівського НУП;

О. АНДРУШКО – в.о. декана факультету агротехнологій та екології Львівського НУП;

П. КОЛОДІЙ – декан факультету землевпорядкування та туризму Львівського НУП;

Г. ГРЕЩУК – професор, завідувач кафедри права Львівського НУП;

Б. ГУЛЬКО – доцент кафедри садівництва та овочівництва Львівського НУП;

З. РИЖОК – голова наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених університету, доцент ЛНУП

ПОКАЗНИКИ ОЦІНКИ ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

*І. Кошкалда, д. е. н., І. Садовий, к. е. н.
Державний біотехнологічний університет*

In the process of spatial development planning in Ukraine, it is particularly important to consider comprehensive indicators related to land resources. These indicators allow for the assessment of land use efficiency and ecological factors, as well as support decision-making based on real data. In the post-war reconstruction of territories, it is essential to focus on restoring infrastructure, meeting the social needs of the population, and conducting environmental assessments.

Keywords: Spatial development, Land resources, Environmental indicators
Infrastructure, Socio-economic aspects.

До показників просторового розвитку територій, які пов'язані із земельними ресурсами, належать такі аспекти: площа сільськогосподарських угідь (га), площа лісових земель (га), площа забудованих територій (га), урожайність сільськогосподарських культур (ц/га), продуктивність лісів (м³/га), інтенсивність забудови (м²/га), рівень ерозії ґрунтів (га/рік), забруднення ґрунтів (мг/кг), площа деградованих земель, у тому числі площі, які зазнали вплив бойових дій (га), вартість земельних ресурсів (грн/га), рівень зайнятості в сільському господарстві (%), довжина іригаційних систем (км), кількість фермерських господарств (на 1000 га), доступність земельних ресурсів для громадян (%) [1]. Умовно можна об'єднати показники за такими блоками: землекористування, ефективність використання земель, екологічні показники, соціально-економічні показники, інфраструктурні показники.

Використання комплексних показників просторового розвитку громад є важливим, оскільки він охоплює не тільки фізичну територію, але й економічні, соціальні, екологічні та культурні аспекти. Комплексні показники:

- дозволяють враховувати всі ці виміри, забезпечуючи цілісне бачення розвитку території :
- допомагають оцінити, наскільки гармонійно розвивається громада;
- дозволяють аналізувати ефективність просторового планування, визначити сильні та слабкі сторони розвитку громад, а також коригувати плани розвитку залежно від отриманих результатів;
- надають можливість місцевій владі ухвалювати рішення на основі реальних даних, враховуючи різні фактори, що впливають на розвиток громади;
- дозволяють проводити регулярний моніторинг просторового розвитку, оцінювати його динаміку та відповідність стратегічним цілям громади.

Отже, комплексні показники забезпечують системний підхід до оцінки та планування просторового розвитку громад, що сприяє більш ефективному управлінню та сталому розвитку.

До комплексних показників, які можна використовувати для оцінки просторового розвитку громад, належать: індекс сталого розвитку територій, індекс розвитку інфраструктури, індекс просторової інтеграції, індекс екологічної стійкості, індекс соціальної згуртованості, індекс територіальної привабливості [2]. Важливість таких показників підтверджується практиками розвинених країн, які активно використовують їх для ефективного управління просторовим розвитком.

Німеччина має одну з найдетальніших систем просторового планування в Європі. Закон про просторове планування передбачає три рівні: федеральний, земельний та місцевий. Планування у Німеччині характерне ретельним зонуванням, чітким розмежуванням сільськогосподарських, лісових та будівельних земель. Широке використання геоінформаційних систем (ГІС) дозволяє точно контролювати розвиток

територій. Німеччина зосереджується на охороні земель сільськогосподарського призначення та міському плануванні з високою ефективністю використання землі [3].

Одна з найефективніших систем планування в Європі – у Нідерландів. Зонування суворо регламентує використання кожної ділянки землі, а велика увага приділяється управлінню водними ресурсами через ризики затоплення, адже значна частина території знаходиться нижче рівня моря. Основний фокус – рекультивация землі та захист від затоплень[3].

У Бразилії землевпорядкування регулюється на федеральному і місцевому рівнях, але особливо проблемною є ситуація в Амазонії через незаконне захоплення земель. Головний виклик – збереження тропічних лісів.

Австралія зосереджується на ефективному використанні великих, малозаселених територій для сільського господарства та видобутку корисних копалин. Пріоритет – сталий розвиток і збереження природних екосистем.

У США землевпорядкування децентралізоване, із сильним акцентом на приватну власність. Фокус – урбанізація, індустріальні парки та збереження природних зон [3].

У Китаї уряд контролює планування, оскільки земля належить державі. Пріоритет – стрімка урбанізація і будівництво нових міст, водночас приділяється увага захисту сільськогосподарських земель і екологічному балансу.

Удосконалення показників просторового розвитку територій є актуальним завданням для багатьох країн. Воно передбачає створення сприятливих умов для життя та діяльності населення, ефективне використання ресурсів, збалансований розвиток різних територій та мінімізацію негативного впливу на довкілля. Просторове планування в Україні в повоєнний час повинно використовувати комплексні показники розвитку територій. Вони повинні враховувати додаткові фактори:

- необхідно оцінити стан зруйнованих об'єктів і пріоритетно відновити критично важливі інфраструктурні елементи (дороги, мости, електромережі);
- визначити потреби населення в житлі, медичних установах, освітніх закладах та соціальних службах, щоб забезпечити комфортне життя в громадах;
- провести екологічну оцінку територій для уникнення забруднення та відновлення природних ресурсів;
- врахування ризиків, пов'язаних із залишками війни, зокрема, небезпечними об'єктами або зонами, де можливі військові конфлікти;
- використання сучасних технологій, таких як ГІС, для аналізу та моделювання територій.

Удосконалення показників просторового розвитку територій є складним і багатограним процесом, який вимагає комплексного підходу. Для досягнення успіху необхідно вивчати міжнародний досвід, використовувати сучасні інструменти та враховувати особливості кожної конкретної території.

Бібліографічний список

1. Манаєнко І., Голюк В. Планування просторового розвитку регіону: складові та оцінка. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-55>.
2. Uhodnikova O., Rudachenko O., Troian V., Bogdan N., Kravtsova S. Evaluation and analysis of the socio-economic potential of territorial communities. *Multidisciplinary Science Journal*. 2024. No 7(1), 2025006. <https://doi.org/10.31893/multiscience.2025006>.
3. Mattila H., Purkarthofer E., Humer A. Governing 'places that don't matter': agonistic spatial planning practices in Finnish peripheral regions. *Territory, Politics, Governance*. 2020. P. 1–20. URL: <https://doi.org/10.1080/21622671.2020.1857824>.